

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий інститут післядипломної освіти
Кафедра прикладної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Іщенко Н.М.

“ ” 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОДІАГНОСТИКА ТА СІМЕЙНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма «Сімейна психологія з основами
психотерапії»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Розробник

Завідувач кафедри соціальної роботи,
управління і педагогіки

Гарант освітньої програми

Директор Навчально-наукового інституту
післядипломної освіти

Начальник навчально-методичного відділу

Сай Л.Ю.

Палагнюк Ю.В.

Опанасенко Л.А.

Норд Г.Л.

Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Психодіагностика та сімейне консультування
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Сімейна психологія з основами психотерапії
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Статус дисципліни	нормативна (цикл професійної підготовки)
Курс навчання	1
Навчальний рік	2021 -2022
Номери триместрів:	Заочна форма
	1, 2
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	5.5 кредитів / 165 годин
Структура курсу: лекції семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) годин самостійної роботи студентів	Заочна форма
	10 год. – лекцій 10 год. – півгрупові заняття 4 год. – групові заняття 141 – самост. робота студентів
Відсоток аудиторного навантаження	15%
Мова викладання	Українська
Форма підсумкового контролю	Іспит

Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Психодіагностика та сімейне конультування» полягає у засвоєнні студентами основних теоретичних підходів та практичних навичок проведення сімейного конультування, а також ознайомлення із різновидами психодіагностичних методів та формування навичок їх використання у практичній діяльності.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Психодіагностика та сімейне конультування» є:

- ознайомлення із основними теоретичними положеннями сімейного конультування та вивчення теоретичних моделей сімейного конультування;
- формування уявлення про особливості проведення сімейного конультування на різних етапах життєдіяльності сім'ї;
- ознайомлення із методами та методиками психодіагностики, які використовуються у практиці сімейного психолога та формування навичок їх використання.

У результаті вивчення дисципліни «Психодіагностика та сімейне конультування» студент повинен **знати**:

- функції та принципи сімейного конультування;
- основні теоретичні моделі та методичні основи сімейного конультування;
- особливості організації та проведення консультативної бесіди;
- особливості дошлюбного конультування;
- особливості конультування з приводу подружніх проблем;
- особливості конультування з приводу батьківсько-дитячих проблем;
- особливості конультування сімей людей зрілого та літнього віку;
- класифікацію методів психодіагностики та особливості використання психодіагностичних методик, які використовуються у діяльності сімейного психолога.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **вміти**:

- проводити консультативну бесіду;
- підбирати та використовувати психодіагностичні методики для збору сімейного анамнезу та визначення проблем сім'ї на різних етапах її життєдіяльності;
- дотримуватися етичних стандартів роботи.

Програмні компетенції

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

- ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність регенерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідно та свідомо.
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.
- ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 11. Здатність слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.
- ЗК 12. Здатність до особистісного розвитку, розкриття особистісного потенціалу, самовдосконалення.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
- СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.
- СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та / або доказові методики і техніки практичної діяльності.
- СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгові, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
- СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
- СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
- СК9. Здатність дотримуватись у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватись загальнолюдськими цінностями.
- СК11. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.
- СК12. Здатність до ретроспективної, ситуативної та проспективної рефлексії професійних компетенцій і здібностей, які дозволяють досягати успіху у діяльності сімейного психолога.
- СК13. Здатність добирати доречну стратегію психопрактичної діяльності на підставі аналізу власних базових компетенцій і клієнтського запиту.

Програмні результати навчання:

- ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
- ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та сформулювати теоретичні висновки.
- ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), проводити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та просвітницькі програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про завершення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР12 Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР13 Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності

ПР14. Володіти прийомами підвищення психологічної культури клієнтів, рівня їхнього психологічного благополуччя.

ПР15. Розуміти важливість збереження здоров'я (власного й навколишніх) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

2. Програма навчальної дисципліни

№	Теми	Лекції	Півгрупові	Практичні (семинарські)	Самостійна робота
1	Сімейне консультування як різновид соціально-психологічної допомоги. Теоретичні моделі й методичні основи сімейного консультування	2	-	-	18
2	Класифікація сучасних методик та методів психодіагностики, які використовуються у консультуванні сім'ї	2	-	-	18
3	Психологічні особливості організації консультативної бесіди. Техніка проведення консультативної бесіди	-	2	2	17
4	Дошлюбне консультування і шлюбне посередництво. Методики психодіагностики у дошлюбному консультуванні	2	-	-	17
5	Зміст і організація консультування молодих сімей з приводу подружніх проблем. Методики психодіагностики для виявлення проблем у	2	2	2	18

	подружніх парах				
6	Консультування сімей з приводу батьківсько-дитячих стосунків. Методики психодіагностики для виявлення проблем у батьківсько-дитячих стосунках	2	2	-	17
7	Консультування сімей людей зрілого і літнього віку. Методики психодіагностики для виявлення проблем у сім'ях людей зрілого віку	-	2	-	18
8	Етичні стандарти у сімейному консультуванні	-	2	-	18
Всього за курсом		10	10	4	141

3. Зміст навчальної дисципліни

3.1. Плани лекцій

№	Кількість годин	Теми	Ключові питання, які розглядаються
1	2	Сімейне консультування як різновид соціально-психологічної допомоги. Теоретичні моделі й методичні основи сімейного консультування	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розвитку практики сімейного консультування. 2. Мета і завдання сімейного консультування. Принципи сімейного консультування. 3. Відмінності основних теоретичних підходів до консультування сім'ї. 4. Основні положення психоаналітичної моделі консультування. 5. Модель біхевіористського консультування сім'ї. Корекція спілкування партнерів. 6. Системна сімейна терапія. Методи діагностики й корекції. 7. Трансакційна модель консультування Е. Берна. 8. Комунікаційна та структурна моделі консультування. 9. Стратегічна модель консультування сім'ї. 10. Модель психологічного консультування сім'ї, яка базується на досвіді. 11. Оцінка ефективності консультування сім'ї.

2	2	Класифікація сучасних методик та методів психодіагностики, які використовуються у консультуванні сім'ї	<ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація психодіагностичних методик. 2. Формалізовані методики. 3. Опитувальники. 4. Проективні техніки. 5. Психофізіологічні методики. 6. Малоформалізовані методики. 7. Вимоги до підбору психодіагностичних методик.
3	2	Дошлюбне консультування і шлюбне посередництво. Методики психодіагностики у дошлюбному консультуванні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка дошлюбного консультування та шлюбного посередництва. 2. Особливості консультування подружньої пари. 3. Консультування сім'ї без дітей на етапі первинної адаптації. 4. Консультування сім'ї, що очікує дитину. 5. Психологічний супровід сім'ї з немовлям-первістком. 6. Практика роботи консультанта з типовими проблемами молодої сім'ї.
4	2	Зміст і організація консультування молодих сімей з приводу подружніх проблем. Методики психодіагностики для виявлення проблем у подружніх парах	<ol style="list-style-type: none"> 1. Практика консультування подружжя, що має проблеми в спілкуванні. 2. Консультування подружжя, що має сексуальні проблеми. 3. Консультування подружжя з приводу подружньої зради. 4. Практика консультування з приводу насилля в сім'ї. 5. Переживання розлучення з партнером. 6. Діагностична робота з подружжям.
5	2	Консультування сімей з приводу батьківсько-дитячих стосунків. Методики психодіагностики для виявлення проблем у батьківсько-дитячих стосунках	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тривожність, страхи в дітей дошкільного віку. 2. Високий рівень агресивності дитини. Негативізм у ставленні до дорослих. 3. Проблема гіперактивних дітей. 4. Шкільна дезадаптація як проблема молодшого шкільного віку. 5. Практика консультування батьків з дітьми підліткового віку 6. Консультування батьків, що відчують труднощі у взаємодії з дорослими дітьми 7. Діагностичні засоби у роботі з дитячо-батьківською підсистемою

3.2. Плани практичних півгрупових занять

№	Кількість годин	Теми	Ключові питання, які розглядаються
1	2	Психологічні особливості організації консультативної бесіди. Техніка проведення консультативної бесіди	<ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка першого прийому в психолога. Укладання контракту на психологічне консультування. 2. Перша фаза розпитування клієнта. Роль гіпотез у консультуванні. 3. Друга фаза розпитування клієнта. 4. Завдання психокорекційного впливу психологаконсультанта. 5. Завершення консультативної бесіди. 6. Використання консультантом специфічних психотерапевтичних технік впливу на клієнта. 7. Види опору консультуванню й практика його подолання.
2	2	Зміст і організація консультування молодих сімей з приводу подружніх проблем. Методики психодіагностики для виявлення проблем у подружніх парах	<ol style="list-style-type: none"> 1. Консультування подружжя в період «медового місяця» і первинної адаптації. 2. Особливості роботи психолога з проблемами розподілу сімейних ролей і обов'язків між партнерами. 3. Консультування партнерів з приводу сексуальних проблем. 4. Аналіз почуттів і переживань партнерів у процесі їхньої взаємодії. 5. Психологічна допомога сім'ї, що очікує дитину. 6. Методики виявлення проблем у подружній підсистемі.
3	2	Консультування сімей з приводу батьківсько-дитячих стосунків. Методики психодіагностики для виявлення проблем у батьківсько-дитячих стосунках	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відмінності у консультуванні проблем дитини і проблем дорослих, пов'язаних з дитиною. 2. Основні психолого-педагогічні проблеми дитячо батьківських стосунків. 3. Практика консультування батьків з дітьми підліткового віку (перешкода автономізації та самостійності дитини з боку батьків, нав'язування дитині патологічних ролей; нездатність батьків сформулювати світогляд дитини). 4. Консультування з проблем батьківського насилля в сім'ї (фізичного, сексуального, психологічного, економічного).

			5. Використання психодіагностичних методик у роботі з дитячо-батьківською підсистемою.
4	2	Консультування сімей людей зрілого і літнього віку. Методики психодіагностики для виявлення проблем у сім'ях людей зрілого віку	1. Типові психологічні проблеми людей літнього віку. 2. Практика консультування при «синдромі опустілого гнізда». 3. Консультування з приводу проблем, пов'язаних з хворобою партнера. 4. Консультування в разі смерті близької людини. 5. Повторний шлюб: практика консультування. 6. Психодіагностичні методики виявлення проблем у сім'ях людей зрілого віку.
5	2	Етичні стандарти у сімейному консультуванні	1. Етичний кодекс психолога. 2. Особливості дотримання етичних стандартів у сімейному консультуванні. 3. Вирішення спірних питань та розгляд етичних скарг щодо діагностичної діяльності психолога.

3.3. Плани групових занять

№	Кількість годин	Теми	Ключові питання, які розглядаються
1	2	Психологічні особливості організації консультативної бесіди. Техніка проведення консультативної бесіди	1. Вимоги до психологічного консультування у сімейній психології 2. Вимоги до особистісних якостей консультанта. 3. Основні етапи сімейного консультування. 4. «Простір», час, емоційний фон консультативної бесіди. 5. Специфіка мовлення консультанта й клієнта. 6. Роль невербальних засобів у консультуванні.
2	2	Зміст і організація консультування молодих сімей з приводу подружніх проблем. Методики психодіагностики	1. Типові звернення молодого подружжя за консультативною допомогою. 2. Переваги роботи з подружньою парою в порівнянні з психологічним консультуванням одного з подружжя 3. Труднощі роботи психолога-

		для виявлення проблем у подружніх парах	консультанта з подружньою парою. 4. Роль діагностичних процедур в роботі з подружньою парою.
--	--	---	---

3.4. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота з дисципліни виконується студентами у вільні від аудиторних занять години. Вона включає опрацювання літератури, підготовку до практичних занять, додаткові завдання. Перелік питань з дисципліни для самоперевірки засвоєння змісту курсу:

- Охарактеризуйте принципи роботи психолога-сімейного консультанта.
- Визначте методологічні основи психодіагностики в практиці сімейного психолога.
- Назвіть основні підходи до консультування сім'ї.
- Охарактеризуйте стандартизовані та не стандартизовані психодіагностичні методи.
- Визначте різновиди опитування, які застосовуються психологом у роботі з сім'єю.
- Розкрийте зміст консультування як інформування (психологічного супроводу).
- Визначте особливості індивідуального та групового консультування молодих людей з приводу проблем, що виникають в передшлюбному періоді.
- У чому специфіка консультування сім'ї в системному підході?
- Що таке «циркулярне інтерв'ю», яке його значення для розуміння проблем в сім'ї; опишіть процедуру проведення техніки «Циркулярное інтерв'ю».
- З якою метою в сімейному консультуванні використовуються парадокси?
- У чому специфіка консультування подружжя, яке перебуває у ситуації конфлікту?
- У чому специфіка консультування подружжя, яке перебуває у ситуації розлучення?
- Порівняйте напрямки психологічного консультування: консультування з проблем батьківства і консультування батьків. У чому полягає спільне та відмінне при здійсненні консультативної роботи?
- Прокоментуйте вимоги до психодіагностичних методик в сфері батьківсько-дитячих відносин.
- Прокоментуйте особливості використання психодіагностики в роботі з подружжям.
- Зазначте 10 методик для діагностичного вивчення сімейних взаємостосунків.
- Назвіть основні вимоги до психолога-консультанта, який працює з сім'єю.

У процесі вивчення курсу студенти готують **контрольну роботу**, спрямовану на оформлення підбірки психодіагностичних методик за темою наукового дослідження.

Вимоги до підготовки і оформлення контрольної роботи:

- в роботі має бути вказано тему наукового дослідження, визначено його загальну мету, надано коротку характеристику вибірки;
- слід вказати перелік методик, які пропонуються для вивчення феномену, подати короткий опис кожної методики (мета, структура, хід проведення та опрацювання, автор-розробник). Для якісного опрацювання пропонується залучити до роботи не менше як 3 психодіагностичні методики;
- важливо провести опитування із сімейною парою або одним із членів сім'ї за трьома методиками, проаналізувати їх результати та представити висновки за кожною із методик. За результатами психодіагностики необхідно визначити основні напрямки подальшої консультативної роботи із сім'єю;
- робота оформляється на папері формату А4, шрифт Times New Roman 14, інтервал – 1,5, обсяг 5-7 сторінок.

4. Забезпечення освітнього процесу

Для більш якісного викладання лекційного матеріалу та зручного проведення семінарських занять аудиторії мають бути забезпечені:

- проекційним мультимедійним обладнанням (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер); OS: Windows, доступом до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi; Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge; Android, iOS;
- програмним забезпеченням: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, Google Meet; - системою електронного навчання Moodle 3.9;
- тренінговою аудиторією (дошка, фліпчарт, комплект канцелярського приладдя для творчості: маркери, олівці, кольорові стікери, ватман, блокнот для фліпчарту тощо).

5. Підсумковий контроль (іспит)

1. Історія розвитку практики сімейного консультування.
2. Мета і завдання сімейного консультування.
3. Принципи сімейного консультування.
4. Відмінності основних теоретичних підходів до консультування сім'ї.
5. Основні положення психоаналітичної моделі консультування.
6. Модель біхевіористського консультування сім'ї. Корекція спілкування партнерів.

7. Системна сімейна терапія. Методи діагностики й корекції.
8. Трансакційна модель консультування Е. Берна.
9. Комунікаційна та структурна моделі консультування.
10. Стратегічна модель консультування сім'ї.
11. Модель психологічного консультування сім'ї, яка базується на досвіді.
12. Оцінка ефективності консультування сім'ї.
13. Класифікація психодіагностичних методик.
14. Формалізовані методики. 3.Опитувальники.
15. Проективні теніки.
16. Психофізіологічні методики.
17. Малоформалізовані методики.
18. Вимоги до підбору спиходіагностичних методик.
19. Тривожність, страхи в дітей дошкільного віку.
20. Високий рівень агресивності дитини.
21. Негативізм у ставленні до дорослих.
22. Проблема гіперактивних дітей.
23. Шкільна дезадаптація як проблема молодшого шкільного віку.
24. Практика консультування батьків з дітьми підліткового віку
25. Консультування батьків, що відчувають труднощі у взаємодії з дорослими дітьми.
26. Практика консультування подружжя, що має проблеми в спілкуванні.
27. Консультування подружжя, що має сексуальні проблеми.
28. Консультування подружжя з приводу подружньої зради.
29. Практика консультування з приводу насилля в сім'ї.
30. Переживання розлучення з партнером.
31. Специфіка дошлюбного консультування та шлюбного посередництва.
32. Особливості консультування подружньої пари.
33. Консультування сім'ї без дітей на етапі первинної адаптації.
34. Консультування сім'ї, що очікує дитину.
35. Психологічний супровід сім'ї з немовлям-первістком.
36. Практика роботи консультанта з типовими проблемами молодої сім'ї.
37. Вимоги до психологічного консультування в сфері сім'ї.
38. Вимоги до особистісних якостей консультанта.
39. Основні етапи сімейного консультування.
40. «Простір», час, емоційний фон консультативної бесіди.
41. Специфіка мовлення консультанта й клієнта.
42. Роль невербальних засобів у консультуванні.
43. Специфіка першого прийому в психолога.
44. Укладання контракту на психологічне консультування.
45. Перша фаза розпитування клієнта.
46. Роль гіпотез у консультуванні.
47. Друга фаза розпитування клієнта.
48. Завдання психокорекційного впливу психологаконсультанта.
49. Завершення консультативної бесіди.

50. Використання консультантом специфічних психотерапевтичних технік впливу на клієнта.
51. Види опору консультуванню й практика його подолання.
52. Практика консультування подружжя, що має проблеми в спілкуванні.
53. Консультування подружжя, що має сексуальні проблеми.
54. Консультування подружжя з приводу подружньої зради.
55. Практика консультування з приводу насилля в сім'ї.
56. Переживання розлучення з партнером.
57. Етичний кодекс психолога.
58. Особливості дотримання етичних стандартів у сімейному консультуванні.
59. Вирішення спірних питань та розгляд етичних скарг.
60. Особливості використання проєктивних методик у роботі з сім'ями
61. Особливості використання арт-терапевтичних методик у роботі з сім'ями
62. Особливості використання арт-терапевтичних методик у роботі з дітьми
63. Особливості використання тестових методик у роботі з дітьми
64. Збір анамнезу сімейної історії
65. Анкетування у роботі з сім'ями
66. Види тестів, які доцільно використовувати у роботі з сім'ями
67. Контрперенесення у сімейному консультуванні.
68. Перенесення у сімейному консультуванні
69. Консультування неповнолітніх
70. Спостереження як метод збору інформації у сімейному консультуванні

Типовий екзаменаційний білет

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти **другий (магістерський)**

Спеціальність **053 Психологія**

Триместр: 2

Навчальна дисципліна **«Психодіагностика та сімейне консультування»**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Особливості використання проєктивних методик у роботі з сім'ями (10 балів)
2. Специфіка мовлення консультанта й клієнта (15 балів)
3. Практика консультування батьків з дітьми підліткового віку (15 балів)

Затверджено на засіданні

Протокол № __ від «__» _____ 2021 року

В.о. завідувача кафедрою

_____

(підпис)

Л.А. Опанасенко

Екзаменатор

_____

(підпис)

Л. Ю. Сай

Критерії оцінювання:

1 питання	2, 3 питання	Критерії для оцінювання відповіді студента під час іспиту
9-10 балів	13-15 балів	Заслуговує студент, який всебічно, безпомилково, в логічній послідовності і вільно розкрив питання; продемонстрував ґрунтовні знання; подав обґрунтовані висновки, власне бачення проблемних аспектів.
6-8 балів	8-12 балів	Отримує студент, який дав правильну, але неповну відповідь на питання / розкрив всі аспекти поставленого питання, але припустився несуттєвих помилок / наведена інформація правильна, але неповна; висновки та пропозиції в цілому вірні, але недостатньо обґрунтовані.
3-5 балів	4-7 балів	Отримує студент, який дав здебільшого правильну, але суттєво неповну відповідь на питання; відповідь не чітка, недостатньо структурована, відсутні узагальнення.
1-2 бали	1-3 бали	Встановлюються у тому випадку, коли студент не розкриває питання, губиться, допускається вагомих помилок або викривлення інформації.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів
1.	Опитування та виступи на підгрупових заняттях (передбачено 5 занять) та групових заняттях (передбачено 2 заняття)	7*5 б. = 35 б.
2.	Робота з практичним кейсом під час лекційного заняття	5 б.
3.	Контрольна робота	20 б.
4.	Іспит	40 б.
	Всього	100 б.

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацювати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на занятті – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 5 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;

- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена.

Оцінка 4 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності.

Оцінка 2-3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Критерії оцінювання контрольної роботи. Контрольна робота повинна бути завантажена у систему Moodle до іспиту (студенти мають підготувати та провести психодіагностику із сімейною парою або одним із членів сім'ї за трьома методиками, проаналізувати їх результати та представити висновки за кожною із методик; за результатами психодіагностики необхідно визначити основні напрямки подальшої консультативної роботи із сім'єю). Максимальна кількість балів – 20 балів:

18-20 балів виставляється, якщо виконані всі вимоги до написання контрольної роботи, наявні всі елементи, якісно опрацьовано усі компоненти і завдання роботи, охайно оформлено результати, відчутна самостійність при виконанні завдань;

12-17 балів виставляється, якщо виконані майже всі вимоги до написання контрольної роботи, наявні основні її елементи, відносно якісно опрацьовано компоненти і завдання роботи, охайно оформлено результати, однак відчутна шаблонність при виконанні більшості завдань;

8-11 балів виставляється, якщо виконано більшість вимог до написання контрольної роботи, однак наявні помилки або неточності при опрацюванні її елементів і завдань, охайно оформлено результати, самостійність студента при виконанні роботи не відчувається – студент працює за зразком, поданим під час аудиторних занять;

1-7 балів виставляється, якщо виконано тільки деякі вимоги до написання контрольної роботи, наявні суттєві помилки при опрацюванні завдань роботи, є зауваження до оформлення роботи, самостійність студента в опрацюванні матеріалів мінімальна.

Методи навчання та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу

ПРН	Методи навчання	Матеріально-технічне забезпечення
ПР1, ПР2, ПР3, ПР4, ПР5, ПР6, ПР7, ПР8, ПР9, ПР12, ПР13, ПР14, ПР15	Пояснювально-ілюстративний метод, інформаційно-рецептивний, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий метод, дослідницький метод, рішення ситуаційних задач, моделювання практичних ситуацій, рольова гра, метод кейсу.	Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер); доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi; програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Zoom; система електронного навчання Moodle 3.9

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Васьківська С. В. Пять вимірів психологічного консультування : Навч.посібник. К. : Ніка-Центр, 2019. 400 с.
2. Кучманіч І. М. Психологія сім'ї : навчально-методичний посібник. Миколаїв, 2018. 180 с.
3. Кучманіч І.М. Усвідомлене батьківство : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2017. 192 с.
4. Лефтеров В.О., Цільмак О. М. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі. К.: Ліра, 2020. 266 с.
5. Опанасенко Л.А. Основи психологічного консультування: у схемах і таблицях. Миколаїв, 2019. 134 с.
6. Психологія сім'ї: підручник / за ред. В. М. Поліщука. Суми: Університетська книга, 2021. 248 с.
7. Самошкіна Л. М. Психодіагностика: Навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом / Під ред.чл.-кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. Д. : Вид-во ДНУ, 2018. 448 с.
8. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник / Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. Харків: НТУ «ХП», 2018. 246 с.

Додаткові:

1. Діагностика індивідуальних властивостей особистості: Навчально-методичний посібник / А. Б. Неурова, О. С. Капінус, Т. Л. Грицевич. Львів : НАСВ, 2016. 181 с.
2. Карабин Т.Г. Методичні проблеми проведення психологічних досліджень в мережі Інтернет. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. ІваноФранківськ: Плай Прикарпат. університету. 2006. Вип.11 Ч.1. С. 234-244.
3. Крисюк Г. Я. Психологічні особливості впливу батьківської сім'ї на адаптацію молодого подружжя. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ. 2006. Вип.11. Ч. 2. С. 215-221.
4. Мілютіна К. Тренінг сімейного консультування. *Психологічні тренінги*. К.: Шкільний світ, 2002. 112 с.
5. Полторак Л. Ю. «Я в соціумі»: методичні вказівки щодо використання арт-терапевтичної методики. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 32 с.
6. Помиткіна Л. В., Злагодух В. В., Хімченко Н. С., Погорільська Н. І. Психологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 270 с.
7. Рудило Н.Я. Соціально-психологічні особливості подружнього конфлікту. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. Івано-Франківськ: Плай Прикарпатського університету, 2000. Вип. 4. Ч.2. С. 234–248.
8. Сем'янів М.Я. Важкі батьки – важкі і діти. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. ІваноФранківськ: Плай Прикарпатського університету. 2000. Вип. 5. Ч. 2. С. 168– 171.
9. Семчук В.П. Психологічні особливості розвитку та становлення подружніх взаємин у молодій сім'ї. *Вісник Київського міжнародного університету. Серія: Психологічні науки*. К.:КиМУ. 2005. № 6. С.133– 141.
10. Сівковська О. Концептуальна модель психотерапевтичної допомоги при особистісних розладах, набутих у результаті перенесеного в дитинстві насильства. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. Івано-Франківськ: Плай Прикарпатського університету. 2000. Вип. 5. Ч. 2. С. 183-187.
11. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. К.: Главник, 2006. 144 с.
12. Титаренко Т.М. Кризове психологічне консультування. К.: Главник, 2004
13. Турецька Х. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2015. 160 с.
14. Biehle S. N. Provision and receipt of emotional spousal support: The impact of visibility on well-being. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*. 2012. № 1(3). P. 244 – 251.

15.Chadda R. K. Indian family systems, collectivistic society and psychotherapy. *Indian Journal of Psychiatry*. 2013. № 55(Suppl 2). P. 299–309.

16.Liddle H. A. Family psychology intervention science: An emerging area of science and practice. *Family psychology: Science-based interventions* / ed. H. A. Liddle and others. Washington, DC: American Psychological Association. 2002. P. 3–15.

17.Kit S. Global Perspectives in Family Therapy: Development, Practice, Trends. Routledge, 2013. 240 p.

18.Marín R. A. Infidelity and behavioral couple therapy: Relationship outcomes over 5 years following therapy. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*. 2014. № 3(1). P. 1–12.

19.Posvistak O. Stages of Formation of Psychology of the Family as a Field of Scientific Knowledge. *The Advanced Science Journal Volume*. Iss. 6. Torrance, California, USA: Scireps Corporations, 2015. – P. 112–115.

20.Whitton S. W. Legal and social ceremonies to formalize same-sex relationships: Associations with commitment, social support, and relationship outcomes. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*. 2015. № 4(3). P. 161–176.

Інформаційні ресурси

<http://books.google.com>

<http://pidruchniki.ws>

<http://studentam.net.ua/>

<https://scibook.net/>

<https://psihologia.info>

<https://psyfactor.org>